

Д. Є. ЖОГОЛЬ
*академік Української академії архітектури,
народний художник України*

УКЛІН ВАМ, КОЛЕГИ МОЇ!

Усе частіше й частіше, надто в такі урочисто-радісні передноворічні дні, приходять до мене світлі спогади моєї молодості, зігрівають серце незабутні миті, коли щедра доля подарувала мені щастя прилучитися до неповторного дива — українського національного ткацтва й килимарства. Понад 60 років тому в стінах святої Лаври, де тоді містилося училище декоративного мистецтва, а згодом як студентці Київського художнього інституту випало мені пізнавати таїну складних технік творення з ниток різних кольорів справжніх мистецьких шедеврів.

І досі згадую я своїх вихователів — талановитих художників, які пробудили в моїй душі любов до цього виду мистецтва. До мене у сні й тепер нерідко приходять моя мудра вчителька — Тетяна Флору, яка відкривала мені секрети прекрасного, прищеплювала любов до чарівних ниток, що й тепер пробуджують у мене чудовий настрій, бажання шукати і трудитися. Я завжди з хвилюванням переступаю поріг кафедри художнього текстилю і моделювання костюма, де й нині живуть прекрасні традиції, закладені її засновниками і примножені багатьма поколіннями її вихованців.

Я пишаюся тим, що серед викладачів і студентів нашої кафедри немає байдужих. Майже всі працюють із молоддю, а студенти, використовуючи найкращі здобутки вчителів, розкривають усе нові грані своєї творчості. Їхні навчальні роботи часто дістають високу оцінку мистецтвознавців і широкої громадськості. Ось і у 2009 році наші студенти брали участь у багатьох престижних всеукраїнських і закордонних акціях, де одержували високі нагороди. Ми вже звикли, що наші випускники і студенти беруть участь у виставках, що проходять у Польщі, Молдові, Білорусі. Цього ж року була високо поцінована й московська виставка «Український авангард». Кураторами її виступили від України доктор мистецтвознавства

Т. Кара-Васильєва, від Росії — доктор мистецтвознавства І. Коваленко. Викладачі нашої кафедри Л. Авдєєва, В. Костюкова та І. Жураківська виконали велику роботу зі створення студентами авторських костюмів та декоративних панно за мотивами творчості видатної художниці ХХ століття О. Екстер.

Особливо хотілося б відзначити художників-викладачів, які допомогли студентам здійснити зрілі творчі проекти. Наші вихованці Р. Панчук, О. Левченко, Я. Симоненко, О. Продан, Ю. Єфімчук довели своїми розробками, що вони на вірному шляху до високої майстерності і можуть із часом зайняти нішу відомих художників-модельєрів України, а можливо, і Європи! Привернули увагу спеціалістів своїми здобутками також студенти В. Кондратенко, А. Журавель, К. Панчук, Н. Телегей, Ю. Кундельська, які брали участь у виставці «Світ Божий як Великдень» в Одесі. Хочу тепло привітати студентку V курсу К. Черевату, яка успішно виступила у Всеукраїнському конкурсі «Fashion». Серед тих, хто одержав престижні премії, варто відзначити студентку Я. Симоненко, яка виборола другу премію в конкурсі «Ukrainian Fashion Week. Погляд у майбутнє» (Одеса). Студентка ж Н. Мохнач не лише представила свої твори, а й зробила змістовну доповідь на конференції «Дизайн-освіта '2009» у Харкові.

З успіхом пройшла і традиційна виставка в музеї Качанівки, де експонувалось понад 20 творів наших вихованців — гобелени, костюми й розписи. Спостерігаючи за тим, як старанно й захоплено працюють наші студенти, мимоволі замислюєшся: в їхніх успіхах значна частка творчої роботи викладачів! Першим тут слід назвати ім'я відомого художника Сергія Нечипоренка — патріарха українського народного ткацтва. В Україні він нині один знає всі тонкощі народного ткацтва, і низький уклін йому за величезний внесок у виховання творчої молоді. Студенти вірять йому, а тому охоче і з любов'ю виконують твори в складній перебірній техніці.

Рік, що минає, приніс нам чимало нового. Так, колектив кафедри поповнився ще одним кандидатом наук! Василь Андріяшко успішно захистив дисертацію і одержав підтвердження ВАКу. Він має високий авторитет не лише в межах нашого інституту. Творчість цього талановитого майстра декоративного текстилю добре відома як в Україні, так і в багатьох країнах світу. Про неординарність його творів свідчать останні роботи — вони сучасні й водночас демонструють вірність традиційному українському народному мистецтву.

Нелегко назвати всіх колег, якими по праву пишається колектив кафедри. Та не сказати доброго слова про Марту Базак — просто неможливо. Ще раз у переддень свята Різдва Христового широко здоровимо її з одержанням високого звання «Заслужений художник України!» Своїми чудовими творами вона підтверджує силу народного мистецтва. Родом із Коломиї, Марта освідчується у своїй ніжній любові до природи, про що промовляють її гобелени «Хмари», «Дерева», «Одного літа». А гобелен Марти Іванівни «Ми з Марією Примаченко ткали гобелен» (2008) — це справжній образний, філософський твір. У кольорі він стриманий, а перламутрово-срібляста постать М. Примаченко виконана з вишуканим складним ажуром, натяком вишитої сорочки. А як пластично «виліплені» руки художниці! Марта Базак передала також найдобріші риси звіра, якого вони з М. Примаченко ткали разом. Тонко зуміла вона виткати пасма смуг, які йдуть від народного митця до сучасного майстра. Тільки кілька чорних пасом із тонких ниток у руках народної майстрині виражають смуток, а поруч — білі різної ширини пасма вовни, що засвідчують добрі, щирі почуття. Очі тварини теплі й задумливі — теж філософський натяк на добро майбуття. Чим уважніше вдивляюся в цей гобелен, тим більше відчуваю складність почуттів художниці. Він, мабуть, найкращий із досі створених чудових, складних за емоціями творів Марти Базак.

Ще про одну шановану людину з нашої кафедри — про Галину Забашту — не можу не згадати. Нещодавно вона стала лауреатом премії Катерини Білокур. З перших же творів після закінчення Львівського інституту прикладного та декоративного мистецтва Галина засвідчила: на видноколі мистецтва України засяяла нова яскрава зірка. Її дипломна робота в 1978 році розкрила світові оригінальне бачення розвитку українського декоративного мистецтва — наслідувати кращі риси народного мистецтва, не копіюючи, а викристалізовуючи його здобутки у своїх творах. 1979 рік приніс Галині Забашті перші нагороди — диплом за художню розробку одягу за мотивами народного костюма — це твори «Ранок», «Одарка», «Українське весілля». Після закінчення інституту талановита майстриня працює в Українському будинку моди трикотажу.

Виставка творів художників Будинку моди в Загребі (на той час Югославія) стала тріумфом художниці. Її комплекти «Золоті ключі», «Подояночка» та інші певним чином позначилися на творчості художників Європи, які дізналися з творів Галини Забашти про талановитий український народ і його потяг до краси. З кожним новим

твором розкривається індивідуальність художниці, а головне — вона створює цілі колекції певної теми. Вона закохана у творчість Марії Примаченко, і ця закоханість розкривається в ансамблях одягу. Мисткиня надихається лише позитивними композиціями майстрині. Краса квітів, поєднання контрастів кольору у творах «Лани», «Будяк», «Букет» розкривають її яскраву творчу індивідуальність. Велику серію Галина Забашта створює для неперевершених українських співачок Р. Кириченко та Н. Матвієнко.

У свої твори вона закладає філософську концепцію — велика богиня, жриця, де відтворюється символіка розвитку матеріальної культури від Трипілля до Скіфії. У кожному костюмі є своя філософія, яка підкреслюється кольоровою композицією.

Своєрідною, неповторною красою позначені костюми для ансамблю старовинної музики «Душа» та інших музичних колективів. Не менш цікава серія ліжників, де художниця демонструє аналітичне мислення. Ця особливість щасливо доповнює її загалом камерні, ліричні, а часом історичні образи документальною переконливістю. Вона прагне бачити і відчувати приховане, незвичайне чи несподівано контрастне. Ця притаманна їй певна філософська ускладненість не утруднює сприйняття її творів, а піднесений тон і умовна декоративність сплітаються в її творах із реальністю, з тонко підміченими і точно переданими деталями, через які розкривається суть усього ансамблю.

Своїми глибокими знаннями і творчими відкриттями талановита художниця і непересічна вихователька щедро ділиться зі студентами, радіє кожній перемозі, здобутій її учнями й послідовниками. Уже друге десятиліття працює Галина Забашта викладачем кафедри, і кожний дипломний проект її студентів випромінює талант небайдужого керівника.

Високою культурою і талантом позначена і творчість художниць Наталії Дяченко-Забашти та Валентини Мусієнко, які також багато років виховують здібну зміну. Вони охоче діляться зі студентами своїм баченням, своєю філософією сприйняття народного мистецтва.

Полум'яним пропагандистом народного вишивання є художниця, викладач Олена Феоклістова, яка працює на кафедрі з 1999 року. Кожний диплом, створений під її керівництвом, — це вагомий внесок у розвиток українського вишивання. В Україні тепер трудиться багато її вихованців, і всі вони неповторні у своїй творчості. Її дар — емоційно вирішувати кожну композицію і здійснювати поєднання кольорів.

Не можна обминути наостанок ще одного напрочуд відповідального і талановитого викладача — Юрія Кухаря. Це йому належить визначальна роль із перших днів навчання закладати в душі студентів любов до тканин як твору мистецтва. І робить він це із щирим серцем і високим професіоналізмом. А ще він — автор розділу до історії декоративного мистецтва.

Рік, що минає, був для кафедри напруженим і плідним. Досить згадати хоча б завершення роботи над розділом книги з історії декоративного мистецтва.

Високу оцінку здобули також надруковані чотири статті з питань культури і розвитку декоративного мистецтва, та персональна виставка, що відбулася в Москві і яку схвально оцінила президія Російської академії художеств.

Поставила крапку і раптом уявила, що прочитає мою статтю якийсь скептик і посипле запитання, мовляв, невже у вас усе гаразд і немає ніяких проблем. Відразу ж відповідаю: труднощі є. Та наша перевага в тому, що ми знаємо, як їх здолати, і всі на кафедрі об'єднані єдиним бажанням — здійснити все накреслене, аби підняти рівень викладання ткацтва, килимарства і моделювання костюма, а також підготовки талановитих митців цього профілю. І здоровлячи моїх колег із Новим роком та Різдом Христовим, я бажаю їм здійснення надій, нових успіхів у житті, добра і щастя!